

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Flores Directorii Inqvisitorvm

Bariola, Luigi

Mediolani, 1625

Consilivm Tertivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11434

mentum requiritur, vt iustitiam contineat, & quod promissum est, licitè possit sine peccato seruari, c. quamuis peccatum, de pact. in sexto.

Ad decimam responderetur. Vltimam hominis voluntatem modis omnibus seruandam, vbi rationalis existat. Ita glos. ibidem. Cum ergo Sempronij voluntas, nec iusta, nec rationalis extiterit, seruari nullo pacto debet. Et propterea existimo eiusdem uxorem non posse tuta conscientia retinere domum, & suppellectilia, Titio mediante, sibi relicta quartam excedentia, vbi fraude cognita per Iudicem in illam fuerit pronunciata sententia. Salua que iustior fuerit &c.

CONSILIVM TERTIVM.

Illumina Domine oculos meos ne unquam obdormiam. Psal. 12.

TITIVS mercator, cum esset debitor Sempronij occasione mercimonij aureorum octocentum, & ad solutionem debiti cogereetur, vt se ab ea eximeret molestia, constituit censum super fundo suo, qui erat vltimum pignus sui patrimonij, quem creditori vendidit pretio aureorum bismille, in instrumento dictum fuit integrum pretium fuisse in pecuniã numerata, licet reuera mille ducantum nummi aurei tantummodo fuerint numerati, & octocentum chirographo debiti, fuerint compensati, seu dati insolutum debitori: quod per testes in iudicio fuisse plenè probatum, supponitur, &

S inter

inter partes cōtrahentes expressè conuentum, nol-
le aliter contrahere quam iuxta Pij V. constitutio-
nem, quæ dat formam constituendi censum, cum ali-
ter &c. ad eam omninò se referentes: data est vlti-
mus in contractu fideiussio de soluendo censu, & pro-
fundi manutentione.

Quæritur, an is contractus quoad omnia, aut sal-
tem pro ea parte, qua fuit numeratum pretium in
vtrouque foro subsistat, an vero sit totus fœneraticius
ex quo integrum pretium nõ fuerit vere in pecunia
numeratum, & consequenter totus corruat, & cen-
sus soluti sint in sortem computandi, fideiussioq; pa-
riter ruat, corruente principali vsuræ vitio. Consti-
tutionis verba sunt huiusmodi, quæ conditionem es-
sentialem important. Rursum (suple quod supra in
alijs dixerat conditionibus) statuimus censum crea-
ri constituiuè nullo modo posse, nisi &c. Rursum ni-
si verè in pecunia numerata, præsentibus testibus,
ac Notario, & in actu celebrationis instrumenti,
non autem prius recepto integro, iustoque pretio,
& infra additur contractusque sub alia forma post
hac celebrandos fœneraticios iudicamus. Supponi-
tur præterea constitutionem hanc esse omninò vsu
receptam in ea Prouincia, etiam quoad vtrumq; fo-
rum, & inter laicos ad vngumq; omnino seruari, se-
cundò, contractum esse celebratum post hanc constitu-
tionem, 3. Vnicum esse contractum, & sub vna for-
ma, re, pretio, & obligatione compactum, & pro-
pterea esse individuum ex sua substantia. Vltimo
plenè esse probatum pecuniam integrè non fuisse
numeratam, sed fictè fuisse positum in mensa acer-
num innumeratæ pecuniæ, fuisseque dictum Nota-
rio, & testibus esse totum, & integrum census pre-
tium, scilicet aureorum bis mille, & verè summam
illam

illam pecuniã nõ fuisse vltra aureos nũmos mille dũcentum, reliquum vero pretij fuisse illud chirographum, & compensationem, & nominis sui debiti, quod erga emptorem habebat, quodq; in solutum ipse recepit.

Si fœneraticius contractus iudicabitur, dicatur vltorius, an quoad eam partem solum vitietur, quã non est numerata pecunia, an vero quoad totum, non obstante doctrina Feliciani à Sole, qui in suo tract. de censib. tom. 2. lib. 1. c. 4. num. 6. ex regula vtile per inuile non vitietur, firmat conclusionem, etiam in materia vsurariã prauitatis, & in simili casu, etiã post Bullam Pij V., & in materia Sacrorum Canonum, contractum pro parte valere, pro parte vituari, quam etiam videtur tenere Salas, de contract. tit. de censib. dub. 8. sub nu. 3. §. an vero, cum è contra in materia vsurarum, & vbi forma non seruetur integrè totus corruat contractus, qui ea ratione indiuiduus reputatur.

Attenta serie facti, prout in casu videtur dicendum, contractum non esse fœneraticium, sed iustũ, & legitimum, supponendo tamen quod debitum sit verum, iustè, & legitimè contractum, quodque in Constitutione census, nulla vis, dolus, aut fraus intercesserit, etiam quod illa octocentum scuta non fuerint præsentialiter coram Notario, & testibus actu numerata: quia Lex fundata in præsumptione non obligat in conscientia, quando veritas est in contrarium cap. Is qui, & cap. Tua de spons. Nauarr. in Man. Conf. c. 17. nu. 381. At Constitutio Apostolica præcipiens totum prætium exhiberi in pecunia numerata, hoc solum intendit, nimirum occludere viam dolis, & fraudibus &c.

Non redolet vsurariam prauitatem, quia non au-

getur debitum ob morosam solutionem, nec aliquid exigitur ultra sortem, sed verum iustumque debitum confertur in precium.

Nec continet iniustitiam, quia debitum est verum, & iustè contractum, & realiter datur iustum pretium.

Neque solutio anticipata facit ut sapiat usuram, nisi quando est in causa, quod venditor compellatur ad venditionem, vel quod vilius vendat: hisque rationibus ductus, sentio contractum esse iustum, & nullo pacto damnandum, sed tanquam legitimum sustinendum.

Verum, cum à viro fide digno acceperim octocentum scuta nequaquam fuisse in pecunia numerata exbursata, sed fuisse quoddam collarium aureum datum venditori census, loco, & scontro octocentum aureorum, hinc præsumenda fraus, & dolus, quoniam in venditione ipsius collarij prout fuit dictum ipse venditor census, multum perdidit de precio, & propterea existimo hunc contractum iniustum, & ita nullum in utroque foro. Molina de Contractibus disp. 390. Salonius tom. 2. de Contractibus vbi de Censibus art. 3. contr. 8. Navar. comment. de Usuris nu. 88. 121. Bonac. de Contractibus q. 4. puncto vnico num. 21. Farin. decis. Rotæ decis. 132. 189. 190. & ita fuit decisum in Sacra Cōgregatione Penitentiarie Mediolani die 16. Novembris 1621.